

УДК 339.1:338.3

JEL M31, L11

ORCID ID: 0009-0003-5850-659X

DOI <https://doi.org/10.17721/tppe.2024.49.21>

Шингур М.В., к.е.н.,
доцент кафедри менеджменту
інноваційної та інвестиційної діяльності
КНУ імені Тараса Шевченка
novarpipe@gmail.com

ПАРАМЕТРИ КОНКУРЕНТОСПРОМОЖНОСТІ РЕСУРСІВ ПІДПРИЄМСТВА ТА МЕТОДИКА ЇЇ ОЦІНКИ

Досліджено теоретичні основи конкурентоспроможності ресурсів підприємств на основі виділення параметрів, що визначають їх можливості створення та утримання конкурентних переваг. Розглянуто особливості застосування ресурсного підходу до формування конкурентних переваг підприємства при проведенні стратегічного аналізу. Проаналізовано сутність та взаємозв'язок понять «стратегічні ресурси» та «стратегічний потенціал». Визначено особливості сучасних підходів до створення стратегічного потенціалу підприємства, які узагальнено розділено на цільові, структурні та функціональні. Проаналізовано останні дослідження сутності, характеристик і оцінки стратегічного потенціалу та визначено їх основні недоліки. Запропоновано введення поняття «конкурентоспроможності ресурсу» - можливості ресурсу забезпечувати створення та підтримку конкурентної переваги товару, підприємства, території чи регіону. Виділено параметри ресурсу, що визначають його конкурентоспроможність, а саме: ціннісність, унікальність, мобільність, відтворюваність, довговічність, Інноваційність, комплексність, адаптивність, застосовуваність та стабільність. На основі зазначених параметрів розроблено методику проведення комплексної оцінки конкурентоспроможності будь-якого ресурсу довільної господарської одиниці. Дана методика передбачає розрахунок інтегрального показника, що дозволяє отримати якісну та кількісну оцінку потенційної здатності ресурсу створювати конкурентну перевагу. Визначено поняття «стратегічний ресурсний набір» – сукупність ресурсів, які одночасно потрібні для створення комплексної конкурентної переваги певного товару або підприємства, та розглянуто особливості методики його оцінки. Досліджено вплив елементів зовнішнього середовища на конкурентоспроможність ресурсу. Проаналізовано особливості, переваги та напрями використання запропонованих методик. Визначено прикладні аспекти їх застосування на різних рівнях господарювання.

Ключові слова: конкурентоспроможність, конкурентна перевага, стратегічні ресурси, стратегічний потенціал, конкурентоспроможність ресурсів, стратегічний ресурсний набір, оцінка конкурентоспроможності ресурсів.

Постановка проблеми. Стратегічний потенціал підприємства є визначальним чинником формування конкурентних переваг його товарів. Ресурси розглядаються як інструменти, які підприємство використовує для досягнення своїх стратегічних цілей і забезпечення стійкого довгострокового розвитку. Ефективність, достатність та оптимальність наявних ресурсів безпосередньо впливають на показники діяльності підприємства. В умовах динамічного, нестабільного та нелінійнозмінюваного зовнішнього середовища, оптимізація ресурсного потенціалу повинна передбачати комплексний аналіз ресурсів, який враховуватиме також вплив зовнішніх чинників. Такий підхід дозволить

підприємствам розробити стратегію з максимально можливою пролонгацією отриманих конкурентних переваг, швидко адаптуватися до змін та зменшити ризики, пов'язані із зовнішніми факторами.

Аналіз останніх публікацій. Дослідженню ресурсного підходу до формування конкурентних переваг присвячені роботи таких відомих зарубіжних вчених як Дж.Акерлофа, І. Дирекса, Б. Вернерфельта, Дж. Колліза, К. Кула, С. Ментгомері, С.Пайка, Р.Пенроуза, Г. Пізано, К. Прахалада, Р. Рамельта, Дж. Тіса, Г. Хамела, Б.Лоусбі тощо. Питання визначення характеристик стратегічних ресурсів висвітлено у роботах Р.Гранта та Дж. Барні. Серед вітчизняних вчених слід виділити роботи Бутко М.П., Сумця О. М., Краснокутської Н.С., Довганя Л.Є., Пилипенко О.В., Головка Т.В., Писаревського І.М., Катькало В.С. та інших, присвячені дослідженню сутності, складових та оцінки стратегічного потенціалу.

Невирішені частини проблеми. При дослідженні стратегічного потенціалу підприємства залишається поза увагою питання оцінки взаємозв'язку між стратегічними ресурсами та чинниками зовнішнього середовища. Необхідним є системне дослідження параметрів ресурсів, які визначатимуть їх здатність створювати та утримувати конкурентні переваги.

Метою статті є дослідження теоретичних основ таких понять як конкурентоспроможність ресурсів та стратегічний набір ресурсів підприємства, а також розробка методики їх оцінювання.

Методи дослідження. Для досягнення мети дослідження автором були використані такі загальнонаукові методи як діалектичний метод пізнання, принципи системного та комплексного підходів, систематизація даних, метод порівняння. Розробка методики оцінки конкурентоспроможності ресурсу була здійснена із використанням функціонального та структурного аналізу, методу експертних оцінок та табличного методу для посилення наочності отриманих результатів.

Результати дослідження. Ресурсний підхід до дослідженні чинників формування конкурентних переваг підприємства на сьогодні є одним з найбільш поширених. Він базується на тезі про пріоритетність унікальних ресурсів та організаційних компетенцій при створенні споживчої цінності товару та забезпеченні довготривалих переваг над конкурентами.

Дж. Барні визначає ресурси як всі активи, здібності, організаційні процеси, інформацію, знання, які контролюються підприємством і надають можливості розробляти та реалізовувати стратегії, що забезпечують підвищення рівнів раціональності та ефективності підприємства [1, с.101].

При цьому стратегічними ресурсами є ті, що є цінними, незамінними, важко копіюваними, рідкісними на даному ринку, і, за умови створення ефективної системи управління ними на підприємстві, забезпечують формування стійких конкурентних переваг для досягнення ключових показників ефективності [2, с.115].

Отже, головною відмінністю стратегічних ресурсів є те, що вони, завдяки певним характеристикам, здатні забезпечити підприємству створення ключових факторів успіху в галузі та забезпечити довготривале утримання конкретних переваг.

Дослідження ресурсів передбачає їх класифікацію з метою систематизації отриманої інформації, яка може бути здійснена на основі безлічі ознак: за компонентами ресурсного

потенціалу, за ступенем осяжності, за територіальною ознакою, за ступенем реалізації в господарському процесі, за видами діяльності підприємства, за етапами створення цінності тощо [3]. Узагальнено можна виділити матеріальні (фізичні та фінансові), нематеріальні (технологічні, репутаційні, культурні) та людські (кваліфікаційні, комунікаційні, мотиваційні) ресурси [4].

Проте сама наявність ресурсів не є достатньою умовою для отримання конкурентної переваги. Здатність фірми ефективно використовувати ресурси для досягнення стратегічних цілей визначається Р. Грантом як організаційна можливість [4]. Поєднання стратегічних ресурсів із організаційними можливостями формує стратегічний потенціал підприємства.

Сучасні підходи до формування стратегічного потенціалу узагальнено на рис.1.

Рис. Підходи до створення стратегічного потенціалу підприємства

Джерело: складено автором за матеріалами [5, 6, 7]

Інтеграційний та структурний підходи по суті відповідають системному підходу, але передбачають концентрацію уваги на посиленні та оптимізації взаємозв'язків між елементами потенціалу. Інноваційний, поведінковий, адміністративний та оптимізаційний підходи орієнтовані на окремі напрями потенціалу [5].

Всі зазначені підходи можна розділити на:

- **цільові** – ті, в який стратегічний потенціал формується відповідно до вимог, сформульованих при встановленні цілей;
- **структурні** – ті, які базуються на взаємозв'язках між елементами потенціалу;
- **функціональні** – ті, які акцентують увагу на посиленні окремих, ситуаційно важливих функцій елементів потенціалу.

Показники, за якими оцінюють стратегічний потенціал, переважно базуються на визначенні його результативності – здатності досягати поставлених цілей. Основними серед них є продуктивність (кількість виробленої продукції на одиницю ресурсу),

ефективність (відносний результат отриманий на одиницю витрат) та рентабельність (прибуток, отриманий від використання ресурсів) [6, с. 196].

Головним недоліком зазначеного оцінювання є товарна орієнтація, тобто сутність конкурентної переваги закладається лише в товарі, який створюється із використанням ресурсу. При цьому потенційні можливості, які знаходяться в самому ресурсі ігноруються.

Сумець О.М. дає визначення поняття «конкурентоспроможності потенціалу підприємства» як комплексної порівняльної характеристики потенціалу, яка виражає ступінь переваги сукупності показників оцінки можливостей підприємства, що визначають успіх на певному ринку за певний проміжок часу стосовно сукупності аналогічних індикаторів підприємств-конкурентів [5, с. 128].

Недоліками цього підходу є ігнорування принципової різниці між ресурсами, обмеженість показників здатністю до адаптації в умовах змін зовнішнього середовища, ти визначення рівня конкурентоспроможності потенціалу виключно організаційними можливостями його реалізації.

В умовах посилення динаміки зовнішнього середовища, дослідження безпосередніх характеристик ресурсів підприємства з точки зору впливу зовнішніх факторів набуває особливого значення.

Ми пропонуємо ввести поняття «конкурентоспроможність ресурсу» - це можливості ресурсу забезпечувати створення та підтримку конкурентної переваги товару, підприємства, території чи регіону.

Конкурентоспроможність товару передбачає наявність конкурентного середовища, тобто альтернатив або об'єктів порівняння. Хоча сама конкурентна перевага формуються за рахунок стратегічних ресурсів, її концептуальна сутність може проявлятися лише при наявності товарів-конкурентів, які забезпечуватимуть наявність вибору, а отже і переваг чи програшу. Таким чином конкурентоспроможність ресурсу може проявитися тільки через конкурентоспроможність товару, яка визначається у зовнішньому середовищі. При цьому сам ресурс, завдяки своїм характеристикам, також є носієм можливостей отримання переваг. Параметри цих характеристик, залежні саме від зовнішніх факторів, визначатимуть рівень і тривалість можливої конкурентоспроможності товару чи підприємства.

При виділенні характеристик стратегічних ресурсів слід згадати роботи Р. Гранта та Дж. Барні. Р. Грант виділяє так характеристики стратегічних ресурсів як актуальність, рідкісність, довговічність, заміність, відтворюваність та право власності [4, с. 212].

Дж.Барні було сформульовано наступні вимоги до ресурсів («VRIO-якості»), що визначають та забезпечують стійку конкурентну перевагу:

- цінність (Valuable) - полягає у володінні ресурсами, які дозволяють підтримувати високу ефективність діяльності;
- рідкісність (Rare) - ресурси компанії, які є у більшості конкуруючих фірм, не можуть бути джерелами стійкої конкурентної переваги;
- ідеальна відтворюваність (Imperfectly imitable) – передбачає поєднання особливих історичних і соціальних умов, та нелінійних причинно-наслідкових взаємозв'язків;
- організаційні здатності (organizational capabilities) – наявність організаційної структури для ефективного використанні ресурсу.

Оцінка на основі цієї моделі передбачає алгоритм, який якісно визначає окремі характеристики потенціалу з точки зору створення конкурентних переваг [1, с. 122].

Серед вітчизняних вчених можна виділити дослідження Швидаренко Г.О., який визначає ресурсні конкурентні переваги у здатності підприємства до залучення нових видів, ресурсів, виявленні унікальних комбінацій порівняно з конкурентами; володінні винятковими, обмеженими ресурсами; створенні важковідтворюваних ресурсів, визначенні стратегічних ресурсів, які забезпечують генерування прибутку в майбутньому, високу результативність та ефективність створення споживчої цінності на перспективних ринках [8, с. 32].

Недоліками зазначених досліджень є неповний перелік параметрів ресурсів, їх якісна оцінка та відсутність системності у їх визначенні.

Автором виділено наступні параметри ресурсу, що визнають його можливості створення та підтримання конкурентної переваги:

1. Ціннісність – здатність ресурсу формувати споживчу цінність товару на обраному ринку.

2. Унікальність – рівень обмеженості ресурсу та можливість отримання його конкурентами.

3. Мобільність – доступність купівлі-продажу або іншого переміщення ресурсів між компаніями галузі, в тому числі за рахунок переміщення права власності.

4. Відтворюваність – рівень легкості створення, заміни або імітації ресурсу при відсутності можливості його переміщення.

5. Довговічність – часовий потенціал ресурсу щодо створення цінності товару.

6. Інноваційність – можливість ресурсу адаптуватися до технологічного розвитку галузі.

7. Комплексність – здатність ресурсу поєднуватися з іншими ресурсами для створення унікальних стратегічних комбінацій.

8. Адаптивність – здатність ресурсу підлаштовуватися до появи нових чинників успіху галузі або переорієнтовуватися на нові бізнес-моделі.

9. Застосовуваність – можливості використання ресурсу в наявних логістичних, соціально-економічних, політико-правових умовах.

10. Стабільність – здатність ресурсу зберігати свої унікальні характеристики під впливом негативних факторів зовнішнього середовища.

Висока вартість ресурсу, що традиційно розглядається як основний високоефективний бар'єр на вході в галузь, входить до параметру відтворюваності.

Параметр адаптивності певним чином визначається універсальністю ресурсу.

Окремо слід розглянути параметр стабільності. Він визначається ступенем зміни кількісних та якісних характеристик ресурсу під впливом базових характеристик діючої концепції систематизації подій та реакцій на них. Ще нещодавно, основною концепцією, що описувала характеристики подій зовнішнього середовища, була концепція VUCA (Volatility, Uncertainty, Complexity, Ambiguity – нестабільність, невизначеність, складність та неоднозначність). У 2020-му американським футурологом Джамеєм Кассіо, у відповідь на системні зміни, спричинені пандемією COVID-19, було запропоновано нову модель систематизації подій та реакцій на них – BANI (Brittle, Anxious, Nonlinear, Incomprehensible – крихкий, тривожний, нелінійний, незрозумілий) [9]. Здатність компанії підлаштовуватися

або протидіяти цим чинникам визначатиме її успіх у найближчі роки. Отже, чутливість ресурсу до цих характеристик безпосередньо впливатиме на його конкурентоздатність. Оскільки зазначені моделі змінюють одна одну і темп цих змін постійно зростає, у майбутньому необхідним є визначення чутливості ресурсу до актуальної на визначений момент часу моделі.

На основі визначених вище параметрів можна здійснити комплексну оцінку конкурентоспроможності будь-якого ресурсу будь-якої господарської одиниці.

Для цього нами розроблено методику оцінки конкурентоспроможності ресурсу на основі інтегрального показника, який визначається як сума зважених оцінок параметрів конкурентоспроможності ресурсів певного товару та визначається за наступною формулою:

$$KP_i = \sum \omega_{ji} ПКР_{ji} \quad (1)$$

де KP_i - інтегральний показник конкурентоспроможності ресурсу i , $ПКР_{ji}$ - оцінка j -параметру конкурентоспроможності ресурсу i , ω_{ji} - вага j -параметру конкурентоспроможності ресурсу i , $\sum \omega_{ji} = 1$, j - один з десяти параметрів конкурентоспроможності ресурсу, $i = \overline{1, n}$, n - кількість оцінюваних ресурсів,

Оцінка параметрів здійснюється експертним шляхом у балах від 1 до 10. Для більшості параметрів максимальний показник параметра відповідає максимальній кількості балів. Виключенням є параметри відтворюваності та мобільності - для них це твердження є оберненим: чим меншим є параметр, тим більший бал.

Вага кожного параметру конкурентоспроможності ресурсу також визначається експертним шляхом залежно від виду ресурсу, особливостей товару, господарюючого суб'єкту, мети проведення оцінки та актуальних умов зовнішнього середовища.

Розрахунок інтегрального показника конкурентоспроможності ресурсу наведено в таблиці 1.

Таблиця 1

Розрахунок інтегрального показника конкурентоспроможності ресурсу

№	Параметр (ПКР _j)	Значення параметру, яке відповідає мінімальному балу (1)	Значення параметру, яке відповідає максимальному балу (10)	Вага параметру ω_j	Бальна оцінка параметру (1-10)	Зважена бальна оцінка параметру $ПКР_{jЗВ}$
1	Ціннісність (Ц)	min	max	$\omega_{\text{Ц}}$		
2	Унікальність (У)	min	max	$\omega_{\text{У}}$		
3	Мобільність (М)	max	min	$\omega_{\text{В}}$		
4	Відтворюваність (В)	max	min	$\omega_{\text{М}}$		
5	Довговічність (Д)	min	max	$\omega_{\text{Д}}$		
6	Інноваційність (І)	min	max	$\omega_{\text{І}}$		
7	Комплексність (К)	min	max	$\omega_{\text{К}}$		
8	Адаптивність (А)	min	max	$\omega_{\text{А}}$		
9	Застосовуваність (З)	min	max	$\omega_{\text{З}}$		
10	Стабільність (С)	min	max	$\omega_{\text{С}}$		
Сума		-	-	1	-	KP_i

Джерело: складено автором

Максимально можлива отримана кількість балів для ресурсу - 100. При відповідному розташуванні вагових коефіцієнтів параметрів, ця оцінка означатиме можливість ресурсу створити максимально стійку та довготривалу конкурентну перевагу.

Ця методика аналогічним чином може бути використана також для оцінки конкурентоспроможності ресурсу в розрізі його впливу на загальну конкурентоспроможність усього підприємства. Це особливо актуально для нематеріальних активів, які часто недооцінені у фінансових звітах, але можуть впливати на ринкову капіталізацію компанії набагато більше, ніж матеріальні.

Якщо у процесі створення конкурентоспроможності продукту задіяні кілька стратегічних ресурсів, то за аналогічною методикою можна оцінити стратегічний ресурсний набір – сукупність ресурсів, які одночасно потрібні для створення комплексної конкурентної переваги певного товару або підприємства.

Для цього необхідно за наступною формулою знайти $ПКР_{HPj}$ - інтегральний показник j -параметру конкурентоспроможності набору ресурсів, який залежить від зваженої оцінки цього параметру та величини впливу кожного з ресурсів на створення чи підтримку конкурентної переваги:

$$ПКР_{HPj} = \sum \omega_{ресурс_i} ПКР_{jiЗВ} \quad (2)$$

де $ПКР_{HPj}$ - інтегральний показник j -параметру конкурентоспроможності набору ресурсів, $ПКР_{jn}$ – оцінка j -параметру конкурентоспроможності ресурсу i , $\omega_{ресурс_i}$ – вага ресурсу i в процесі створення та підтримання конкурентної переваги, $\sum \omega_{ресурс_i} = 1$, j – один з десяти параметрів конкурентоспроможності ресурсу, $i = \overline{1, n}$, n – кількість оцінюваних ресурсів.

Цей показник дає змогу оцінити набір ресурсів з точки зору кожного з параметрів конкурентоспроможності.

Сума інтегральних показників усіх параметрів визначатиме загальний інтегральний показник конкурентоспроможності набору ресурсів:

$$КР_{HP} = \sum ПКР_{HPj} \quad (3)$$

де $КР_{HP}$ - інтегральний показник конкурентоспроможності набору ресурсів, j – один з десяти параметрів конкурентоспроможності ресурсу.

Розрахунок інтегрального показника конкурентоспроможності набору ресурсів наведено в таблиці 2.

Таблиця 2

Розрахунок оцінки ресурсного набору *i*-продукту підприємства

Господарські оцінки ресурсного набору і продукту підприємства							
Показники		Стратегічні ресурси				Зважена бальна оцінка параметру набору ресурсів (ПКР _{НРj})	
		Ресурс 1		...	Ресурс n		
		Зважена бальна оцінка параметру (ПКР _{j13в})	$\omega_{\text{Ресурс}_1} \cdot \text{ПКР}_{j13в}$	...	Зважена бальна оцінка параметру (ПКР _{jn3в})		$\omega_{\text{Ресурс}_n} \cdot \text{ПКР}_{jn3в}$
Вага ресурсу <i>i</i> ($\omega_{\text{Ресурс}_i}$) Параметр (ПКР _j)		Вага ресурсу 1 ($\omega_{\text{Ресурс}_1}$)		...	Вага ресурсу n ($\omega_{\text{Ресурс}_n}$)		
1	Ціннісність (Ц)						
2	Унікальність (У)						
3	Мобільність (М)						
4	Відтворюваність (В)						
5	Довговічність (Д)						
6	Інноваційність (І)						
7	Комплексність (К)						
8	Адаптивність (К)						
9	Застосовуваність (З)						
10	Стабільність (С)						
Сума		-	-	-	-	КР _{НР}	

Джерело: складено автором

Для наочності впливу того чи іншого параметру конкурентоспроможності ресурсу можна використати метод лінійних профілів та метод профілів у полярній системі координат.

Запропонована методика дає змогу оцінити не лише ресурси, що входять до власного стратегічного потенціалу підприємства, але й ресурси, які необхідні для виходу на нові ринки. Розуміння параметрів ресурсів, які визначатимуть конкурентоспроможність майбутнього товару, та їх чутливість до змін зовнішнього середовища, дасть змогу оцінити можливість та пріоритетність їх придбання, а отже і стратегічні перспективи.

Розробка стратегії підприємства передбачає оцінку його зовнішнього та внутрішнього середовища. При вивченні зовнішнього середовища оцінка необхідних ресурсів частково здійснюється на основі аналізу постачальників. Зазвичай це стосується лише тієї частини матеріальних ресурсів, які будуть пов'язані зі змінними витратами. Системне якісне та кількісне дослідження параметрів оцінки ресурсів дозволить визначити характер їх залежності також від таких складових зовнішнього середовища як конкуренти та споживачі.

При аналізі внутрішнього середовища оцінюються всі наявні у підприємств ресурси. Оцінка недостатніх ресурсів має фінансовий еквівалент і не враховує особливості та параметри цих ресурсів, які можуть бути визначальними з точки зору конкурентоспроможності майбутнього товару. Цей недолік також долається із використанням запропонованої автором методики.

Оскільки ресурс також є товаром, він може мати конкурентоспроможність не лише як ресурс, але і в якості товару. Оцінка ресурсу як товару передбачає послідовні дії щодо вибору параметрів конкурентоспроможності, встановлення їх значень для товарів-

конкурентів з подальшим їх зіставленням з відповідними значеннями товару, який аналізується. При цьому параметри, які впливатимуть на оцінку конкурентоспроможності будуть принципово інші. Це рівень якості, споживчі властивості, корисність, безпечність, імідж, достовірність, гарантійне обслуговування, технічний рівень - все, що відображає здатність товару краще задовольняти запити споживачів порівняно з аналогами.

Питанням дослідження методів оцінки конкурентоспроможності товару приділено значну увагу в працях таких зарубіжних і вітчизняних вчених як Л. Кобиляцького, В. Геєця, Н. Голомші, І. Чепурного, Ш. Магомедова, В. Боряєва, К. Михеєвої, С. Свестунькова, А. Чубинського та інших. Серед зазначених методів виділяють методику оцінки конкурентоспроможності товарів через їх рейтинг, методику оцінки інтегрального показника рівня конкурентоспроможності з урахуванням ціни споживання [10, с. 38], методику порівняльної оцінки конкурентоспроможності (порівняння з еталоном) тощо [11].

Підсумовуючи основні положення запропонованої методики оцінки конкурентоспроможності ресурсів, слід відзначити прикладні аспекти його застосування на різних рівнях господарювання. Застосовувати наведені методи розрахунку можна як на рівні окремого підприємства, та і на рівні окремих регіонів, громад, країн. Останні, володіючи певними природними, логістичними, кліматичними, демографічними особливостями, можуть усвідомити та об'єктивно оцінити наявні переваги, побачити в них унікальні ресурси, які можуть стати драйверами соціального та економічного розвитку. Методика також є корисною при оцінці класичної корпоративної дилеми між інвестуванням у розробку власних ресурсних джерел та купівлею ресурсів у сторонніх постачальників. Оцінка інвестиційного портфелю у ресурсних галузях є набагато повнішою та показовою при використанні кількісного аналізу потенціалу та конкурентоспроможності ресурсу, який є основою галузі або окремого підприємства. На макроекономічному рівні оцінка конкурентоспроможності ресурсів країни чи регіону допоможе сфокусуватись на найбільш важливих пріоритетах розвитку, особливо у ситуаціях, коли треба проявити «науково обґрунтовану сміливість» відмовитись від того, що колись здавалось цінним, на користь чогось більш перспективного.

Висновки. У процесі дослідження було визначено важливість проведення якісного та кількісного аналізу можливості ресурсів підприємства формувати та підтримувати конкурентні переваги враховуючи вплив чинників зовнішнього середовища. Запропоновано поняття «конкурентоспроможності ресурсу» - можливості ресурсу забезпечувати створення та підтримку конкурентної переваги товару, підприємства, території чи регіону. Серед параметрів, що визначають конкурентоспроможність ресурсу виділено: ціннісність, унікальність, мобільність, відтворюваність, довговічність, інноваційність, комплексність, адаптивність, застосовуваність та стабільність. Дані параметри переважно визначаються впливом зовнішнього середовища господарюючого суб'єкта. Визначено поняття «стратегічний ресурсний набір» – сукупність ресурсів, які одночасно потрібні для створення комплексної конкурентної переваги певного товару або підприємства. На основі зазначених параметрів розроблено методику проведення комплексної оцінки конкурентоспроможності будь-якого ресурсу або їх сукупності довільної господарської одиниці, яка передбачає розрахунок інтегрального показника, що дозволяє отримати якісну та кількісну оцінку потенційної здатності ресурсу створювати конкурентну перевагу. Аналіз параметрів ресурсів, які визначатимуть

конкурентоспроможність товару, та їх чутливість до змін зовнішнього середовища, дасть змогу оцінити можливість та пріоритетність їх придбання, а отже і стратегічні перспективи.

У подальшому дослідженні увага може бути приділена аналізу конкурентоспроможності ресурсів на макроекономічному рівні для визначення пріоритетів розвитку країни, а також вивченню та систематизації впливу чинників зовнішнього середовища прямого та непрямого впливу на кожен із параметрів конкурентоспроможності ресурсів.

Література

1. Barney J. B. Firm resources and substained competitive advantage // Journal of management/ 1991/ Vol. 17. N 1. P. 99–120
2. Моделі та методи стратегічного управління розвитком підприємства : монографія / В. В. Москаленко, М. Д. Годлевський. – Харків : Видавництво «Точка», 2018. – 208 с.
3. Миколайчук І. Ресурсно - компетентісна концепція розвитку стратегічного управління підприємством // ECONOMICS. – 2019. - №2(42). [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://economics.net.ua/files/archive/2019/No2/53.pdf>
4. Robert M, Grant Contemporary Strategy Analysis 11th Edition. - Wiley. John Wiley & Sons, LTD, 2021.- 544р.
5. Сумець О. М. Стратегічний менеджмент : підручник / О. М. Сумець ; МВС України, Харків. нац. ун-т внутр. справ, Кременч. льот. коледж. – Харків : ХНУВС, 2021. – 208 с.
6. Стратегічний менеджмент. навч. посіб. / За заг. ред. Бутка М. П. [М.П.Бутко, М.Ю.Дітковська, С.М.Задорожна та ін.] – К.: «Центр учбобої літератури», 2016. – 376 с.
7. Кібук Т. Особливості впровадження управління стратегічним потенціалом в процесі розробки та ералізації стратегії підприємства // Ефективна економіка. – 2015. - №7. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.economy.nayka.com.ua/?op=1&z=4209>
8. Управління ресурсами підприємства: монографія / за заг. ред. к.е.н., проф. Г. О. Швиданенко. — К. : КНЕУ, 2014. — 418 с.
9. Дуднева Ю., Долгополов В. Особливості підприємницької діяльності в контексті викликів BANI-світу // Том 14 № 28 (2022): Адаптивне управління: теорія та практика. Серія Економіка. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://amtp.org.ua/index.php/journal2/article/view/477>
10. Кобиляцький Л. С. Управління конкурентоспроможністю: Навч. посіб. – К.: Зовнішня торгівля, 2003. – 304 с.
11. Заріцька Н.М. Оцінка конкурентоспроможності підприємства, Ефективна економіка , 12, 2015. – 304 с. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.economy.nayka.com.ua/?op=1&z=4647>

References

1. Barney J. B. Firm resources and substained competitive advantage // Journal of management/ 1991/ Vol. 17. N 1. P. 99–120
2. Modeli ta metody stratehichnoho upravlinnia rozvytkom pidpriemstva : monohrafiia / V. V. Moskalenko, M. D. Hodlevskiy. – Kharkiv: Vydavnytstvo «Tochka», 2018. – 208 s.
3. Mykolaichuk I. Resursno - kompetentisna kontseptsiia rozvytku stratehichnoho upravlinnia pidpriemstvom // ECONOMICS. – 2019. - №2(42). [Elektronnyi resurs]. – Rezhym dostupu: <https://economics.net.ua/files/archive/2019/No2/53.pdf>
4. Robert M, Grant Contemporary Strategy Analysis 11th Edition. - Wiley. John Wiley & Sons, LTD, 2021.- 544r.
5. Sumets O. M. Stratehichniy menedzhment: pidruchnyk / O. M. Sumets ; MVS Ukrainy, Kharkiv. nats. un-t vnutr. sprav, Kremench. lot. koledzh. – Kharkiv: KhNUVS, 2021. – 208 s.
6. Stratehichniy menedzhment. navch. posib. / Za zah. red. Butka M. P. [M.P.Butko, M.Iu.Ditkovska, S.M.Zadorozhna ta in.] – K.: «Tsentr uchboboi literatury», 2016. – 376 s.

7. Kibuk T. Osoblyvosti vprovadzhennia upravlinnia stratehichnym potentsialom v protsesi rozrobky ta eralizatsii stratehi pidpriiemstva // Efektyvna ekonomika. – 2015. - №7. [Elektronnyi resurs]. – Rezhym dostupu: <http://www.economy.nayka.com.ua/?op=1&z=4209>
8. Upravlinnia resursamy pidpriiemstva: monohrafiia / za zah. red. k.e.n., prof. H. O. Shvydanenko. — K: KNEU, 2014. — 418 s.
9. Dudnieva Yu., Dolhopolov V. Osoblyvosti pidpriemnytskoi diialnosti v konteksti vyklykiv BANI-svitu // Tom 14 № 28 (2022): Adaptivne upravlinnia: teoriia ta praktyka. Seriia Ekonomika. [Elektronnyi resurs]. – Rezhym dostupu: <https://amtp.org.ua/index.php/journal2/article/view/477>
10. Kobylatskyi L. S. Upravlinnia konkurentospromozhnistiu: Navch. posib. – K.: Zovnishnia torhivlia, 2003. – 304 s.
11. Zaritska N.M. Otsinka konkurentospromozhnosti pidpriiemstva, Efektyvna ekonomika, 12, 2015. – 304 s. [Elektronnyi resurs]. – Rezhym dostupu: <http://www.economy.nayka.com.ua/?op=1&z=4647>

Shynhur M.V., PhD in economics,
Associate Professor at the Department of Innovation and Investment Management
Taras Shevchenko National University of Kyiv
novapipe@gmail.com

PARAMETERS OF COMPETITIVENESS OF ENTERPRISE RESOURCES AND METHODS OF ITS ASSESSMENT

The article studies theoretical foundations of competitiveness of resources of enterprises on the basis of allocation of parameters that determine their possibilities of creation and maintenance of competitive advantages. It considers specific features of application of the resource approach to formation of competitive advantages of an enterprise in the course of strategic analysis. The essence and logical interrelation of the concepts of 'strategic resources' and 'strategic potential' are analysed. The features of modern approaches to creating the strategic potential of enterprise are determined, which are generally divided into target, structural and functional. The latest studies on the essence, characteristics and evaluation of strategic potential are analysed and their main shortcomings are identified. The article proposes to introduce the concept of 'resource competitiveness' - the ability of a resource to ensure the creation and maintenance of a competitive advantage of a product, enterprise, territory or region. The parameters of the resource that determine its competitiveness are allocated, namely: value, uniqueness, mobility, reproducibility, durability, innovation, complexity, adaptability, applicability and stability. On the basis of these parameters, the article develops a methodology for conducting a comprehensive assessment of the competitiveness of any resource of an arbitrary economic unit. This methodology involves the calculation of an integral indicator, which allows to obtain a qualitative and quantitative assessment of the potential ability of a resource to create a competitive advantage. The article defines the concept of 'strategic resource set' - a set of resources that are simultaneously required to create a comprehensive competitive advantage of a particular product or enterprise, and considers the methodology for its evaluation. The influence of elements of the external environment on the competitiveness of the resource is studied. The features, advantages and directions of use of the proposed methods are analysed. The applied aspects of their application at different levels of management are determined.

Keywords: competitiveness, competitive advantage, strategic resources, strategic potential, competitiveness of resources, strategic resource set, assessment of competitiveness of resources.